

V.G.Z. POST

DE EENDRAGT

VAN GELDER ZONEN N.V. - KONINKLIJKE PAPIERFABRIEKEN - AMSTERDAM

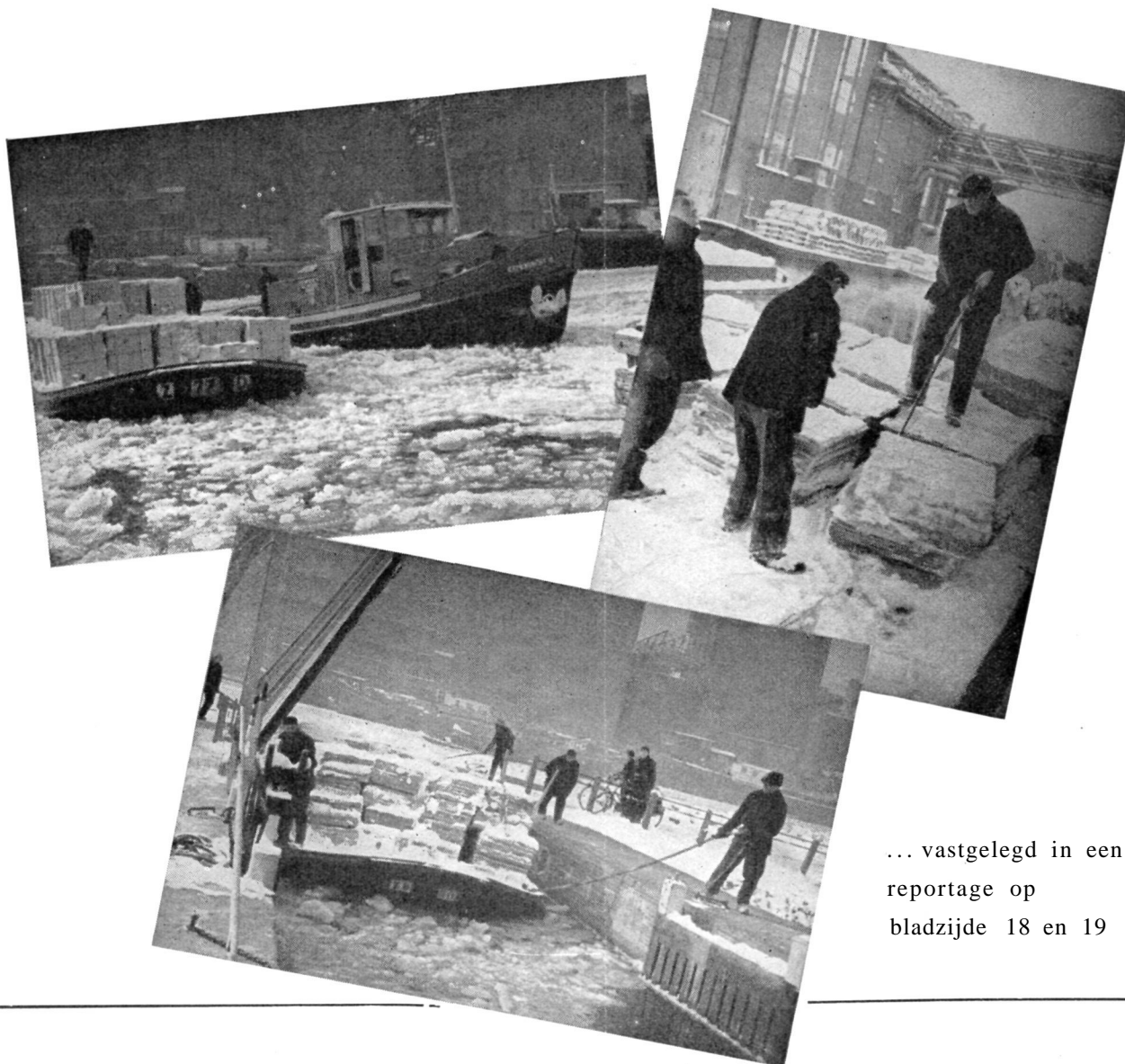
ADMINISTRATIE: PERSONEELZAKEN V.G.Z. SINGEL 230 - 236 - AMSTERDAM-C.

BEDRIJFS-COURANT

Het geheel of gedeeltelijk overnemen van mededelingen of artikelen is slechts toegestaan met schriftelijke toestemming van de Redactie.

V.G.Z.'s strijd tegen sneeuw en ijs. . .

... vastgelegd in een
reportage op
bladzijde 18 en 19

De „Eendracht V" helpt mede de Zaan open te houden.

Bij de Poelsluis is het ook misère.

maand van sneeuw en ijs

Wij zijn het er allemaal nu wel over eens: deze winter zal ons lang in het geheugen blijven. Wij zitten thuis en onderweg allen met onze privé moeilijkheden: waterleidingen die zijn bevroren; waterleidingen die ontdoeien en dan op onbereikbare plaatsen zachtjes ruisen; afvoeren die niet functioneren: kolenhokken die angstwekkend gauw hun bodem laten zien; ramen die niet open kunnen; deuren die niet dicht kunnen; onverwarmde treinen; afgeladen treinen; verwarmde en niet afgeladen treinen die het vertikken te lopen; auto's die niet starten; wij weten het allemaal wel en zijn zo druk met onze zorgen bezig dat wij praktisch geen tijd hebben te denken aan mensen die bij hun dagelijks werk nu al weken lang dag in dag uit in sneeuw en ijs zitten te ploeteren.

Om U toch wat dichterbij die mensen te brengen hebben wij de camera genomen en in een reeks flitsen vastgelegd hoe momenteel de grondstoffen en de hulpstoffen, d.i. per week totaal 2000 ton houtstof, cellulose, enz., bij de fabriek te Wormer worden binnengebracht.

Voor een goed begrip van zaken diene dat Wormer ongeveer op een kilometer afstand van de Zaan landinwaarts ligt en daarmee door een kanaal is verbonden. De toegang van de Zaan naar dat kanaal is de Bartelsluis waar alleen de VGZ-vletten geschut kunnen worden, maar waar de grote gehuurde dekschuiten niet kunnen passeren. Voor die dekschuiten is er nog een tweede verbinding van de Zaan met de fabriek: een lange omweg via de Poelsluis en het Zwet.

Welnu, deze toegangspoorten tot de fabriek te Wormer boden voldoende gelegenheid om het „thuisfront" eens een indruk te geven van het werk dat verzet moet worden om de zaak draaiende te houden.

De sleepboten waarover de fabriek beschikt zijn:

de Eendracht V, een forse sleepboot van 133 pk, gebouwd als ijsbreker; deze heeft watertanks v66r en achter om de stand van de boot te regelen; moet er ijs gebroken worden dan wordt de achtertank volgepompt, de voortank blijft leeg: de boot schuift a.h.w. op het ijsdek.

de Eendracht II, 60 pk, een normaal gebouwde motorboot die goed breekt; tot dat doel wordt de boot achterop beladen met rollen cellulose zodat er een speciale „ijsbreekstand" wordt verkregen.

de Eendracht IX, 16 pk, een heel klein klompvormig schip dat bovenop het ijs loopt en uitstekend breekt.

De Eendracht V breekt iedere dag de Zaan open en doet dat zó vlot dat andere bedrijven, die zich ook wel op dit gladde ijs wagen, liever de komst van onze Eendracht afwachten.

Bij die brekerij sleept de boot dan nog 3 schuiten!

De Eendracht II blijft in het binnenwater, breekt elke dag het Zwet open en maakt iedere dag zo verscheidene tochten. Op het koudste uur, 's avonds tussen 11 en 12 kunnen wij deze boot op het Zwet vinden om de geul open te houden en ook op Zondagmiddag kunnen de talloze schaatsliefhebbers die dan het Zwet bevolken, de Eendracht in de strijd tegen het ijs gadeslaan.

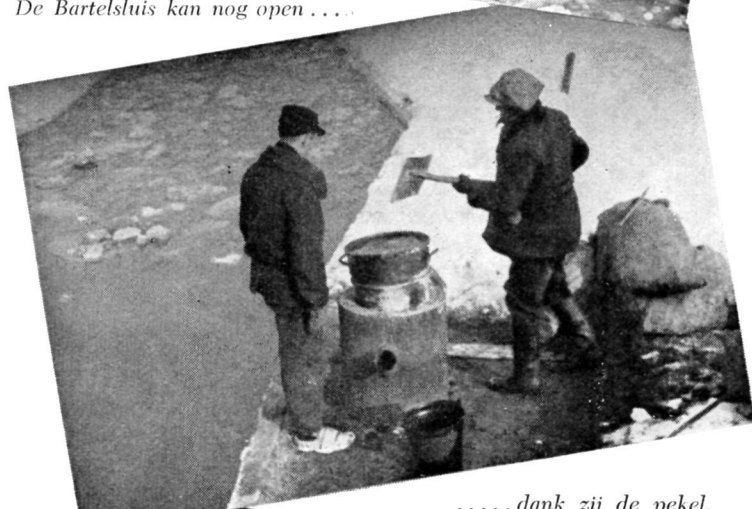
Tenslotte verzorgt de Eendracht IX het vervoer van de Bartelsluis naar de fabriek; de door de Eendracht V aangevoerde vletten worden daar door die handige 16 pk'er overgenomen. Verder houdt deze boot 's avonds en natuurlijk ook op Zondag de geul open.

Veel vletten zitten vastgevroren bij de Bartelsluis in de Zaan — Wormer spreekt van het sluisgat — en in het binnenwater. Dan moeten bijlen en koevoeten er aan te pas komen om wat ruimte te brengen. Bij de Poelsluis en de Bartelsluis staan vuurpotten: daar wordt pekels gemaakt waarmee de bewegende delen van de sluisdeuren worden ontdooid. U kunt het allemaal zien door deze fotoreportage. Wij twijfelen er niet aan of iedere fabriek zou in verband met het vervoer te water en te land een dergelijke reportage kunnen maken, maar in Wormer lijken de omstandigheden ons wel uitermate zwaar. In ieder geval een reden voor vele moeders de vrouwen om hun heren des huizes bij thuiskomst wat extra te verzorgen.

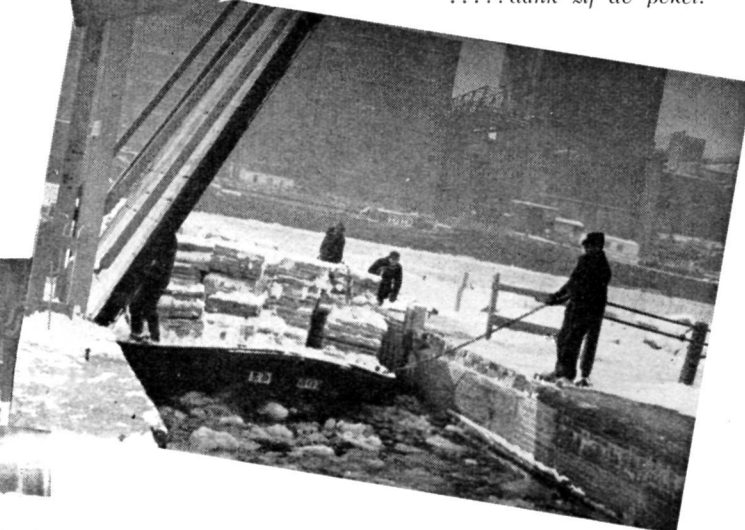
Red.

De Bartelsluis kan nog open

. . . . dank zij de pekels.

We passeren de wipbrug.

De balen zijn hopeloos bevroren.

Papier in de wereld

De Verenigde Staten van Amerika als grootste papierfabrikanten en als grootste papierconsumenten

In 1954 bedroeg de wereldpapier- en cartonproductie ca. 52 miljoen ton. Daarvan maakten de Ver. Staten niet minder dan 24.2 inillioen ton (47%) en door een belangrijk invoeroverschot consumeerde men daar 28.3 miljoen ton (55%);. De bevolking van 163 miljoen zielen kwam daardoor op een verbruik van ca. 174 kg per hoofd.

Gaven wij in het laatste artikel een indruk van Canada, als grootleverancier van papier en carton, in het bijzonder van courantenpapier, wij stappen nu over naar de Verenigde Staten van Amerika, waar, ofschoon het inwonerstal slechts ongeveer 6% van de gehele wereldbevolking uitmaakt, de papierindustrie in de loop van deze eeuw dusdanig is gegroeid dat op het ogenblik bijna de helft (ca. 47%) van de gehele wereldproductie in Amerikaanse fabrieken plaatsvindt. Wij houden er dan nog niet eens rekening mede dat een groot deel van de Canadese courantenpapierindustrie Amerikaanse vestigingen zijn, maar bepalen ons tot wat er werkelijk op Amerikaans grondgebied wordt geproduceerd.

De uitvoer van Amerika is betrekkelijk gering, daartegenover staat een zeer belangrijke invoer, vooral van courantenpapier, en zo kan het gebeuren dat het in Amerika voor consumptie beschikbare kwantum ca. 55% van het gehele wereldverbruik uitmaakt. De 174 kg per hoofd van de bevolking betekenen het dubbele van de hoeveelheid in de meest welvarende landen van Europa en ongeveer 3½ X het in ons land beschikbare. Het gaat daar inderdaad op zijn Amerikaans.

Wat bij de beschouwing van de Amerikaanse papierindustrie opvalt is de ontzaglijke snelle groei in de laatste 50 jaar. Toen onze eeuw zijn intrede

deed bedroeg de Amerikaanse papierindustrie ca. 2 miljoen ton, die uitgroeide tot:

1900	2.-	miljoen	1951	23.6	miljoen
1910	3.8	„	1952	22.1	„
1920	5.6	„	1953	24.-	„
1930	11.-	„	1954	24.2	„
1939	12.3	„	1955	25.3	„
1950	22.1	„			

dat wil dus zeggen dat de papierindustrie zich in die tijd vertwaalfvoudigd heeft. Sedert het laatste vooroorlogse jaar heeft de productie zich verdubbeld en nog zijn wij er niet. Met grote volharding gaat het mensdom voort zich uit te breiden en het verbruik per hoofd blijft stijgen. Ondanks de 174 kilo van dit ogenblik, dat voor ons gevoel al geweldig hoog ligt, verwacht men voor 1975 een stijging tot 205 kilo.

Wij kunnen aannemen dat de bevolkingscentra aldaar, waar men bijvoorbeeld couranten ontvangt van 100 tot 200 pagina's, niet zo heel ver van de top af zijn, maar er zijn nog grote gebieden in dit geweldige land waar het verbruik belangrijk lager ligt dan het gemiddelde, en dat zijn juist de factoren die een verdere stijging in de hand kunnen werken. Ditzelfde geldt trouwens voor de gehele wereld.

Wanneer eenmaal de bevolking van Azië, die rond een miljard bedraagt en waar slechts een halve kilo per hoofd wordt gebruikt, intensief met papier wordt bewerkt, dan betekent iedere kilo verhoging een verdere miljoen ton papier!

Al met al stelt men zich in Amerika van de toenemende papierbehoefte heel wat voor; voor de komende kwarteeuw wordt er weer gesproken van een verdubbeling, evenals dat sedert 1939 het geval geweest is en als wij het bovenstaande lijstje nog eens bekijken, dan blijkt de lijn inderdaad wel in die richting te gaan.

Daarop afgaande mag de onderstaande verwachting van het Amerikaanse Stanford Research Institute, lopende tot 1975, als een zich hoogstwaar-

schijnlijk voltrekkende prognose beschouwd worden:

De productie der Ver. Staten en de verwachting voor de toekomst:

productie	1950	22.1	millioen ton
„	1955	25.3	„ „
„	1960	29.-	„ „
„	1965	33.5	„ „
„	1970	37.7	„ „
„	1975	42.3	„ „

Zoals gezegd speelt t.o.v. de geweldige productie

in Amerika de export een betrekkelijk geringe rol. Slechts 3% wordt uitgevoerd, maar dat is dan nog altijd een kwantum van 700 duizend ton en er is een streven steeds grotere afzetgebieden over de gehele wereld te vinden. De invoer daarentegen is van belang: er kwam 4.7 miljoen ton papier en carton binnen, waarvan alleen al 4.5 miljoen ton courantenpapier, vrijwel geheel uit Canada.

Zo is Amerika als papierproducent en als consument feitelijk wel de belangrijkste factor in onze wereld van het papier. P.

Pakpapier

in de wereld

*

Het zal onze Wormerse papiermakers, die dag in, dag uit, aan hun machines staan om een redelijk aandeel te leveren in de Nederlandse productie, ongetwijfeld interesseren hoeveel ton er van hun product zo jaarlijks in de wereld omgaat. Of hoeveel miljoen ton, want wij spreken hier van miljoenen. Welnu, wij kunnen rekenen dat er van de 52 miljoen ton papier die er per jaar over de gehele wereld worden gemaakt ongeveer een goede 30 miljoen ton uit pakpapier en verpakkingscarton bestaat.

De Nederlandse papierindustrie levert daarin een aandeel van ongeveer 1% (ca. 300.000 ton) maar verreweg het grootste aandeel leveren, ook in dit geval, de Ver. Staten van Amerika, waar men per jaar rond 18 miljoen ton carton en pakpapier te voorschijn tovert.

Wij geven hieronder een overzicht waaruit de productie van ruim 24 miljoen ton, die de Ver. Staten in 1954 maakten, naar soorten bestond:

	X 1000 ton	
Verpakkingscarton		
voor zware dozen	5.834	
Vouwdozencarton	2.898	
Carton voor bouwdoeleinden	1.367	
Ander carton	2.314	
Carton en bord		12.413
Pakpapier	3.110	
Zijdevloei en sanitair papier	1.416	
Papier voor bouwdoeleinden	1.230	5.756
Houth. druk en schrijf . . .	3.250	
Houtvrij druk en schrijf . .	1.201	
Ander	477	4.928
Courantenpapier	1.080	
		<u>24.177</u>

Voor de verpakking in zwaar cartonnen dozen heeft een grote ontwikkeling doorgemaakt. Dit is voor een groot deel toe te schrijven aan de „post-orders" die het niet alleen mogelijk maken kleinere gebruiksartikelen maar ook hele keukenuitrustingen door het gehele land thuis gezonden te krijgen. En dat alles vraagt „containers", dat zijn zware dozen, van zoveel-dubbel-gelaagd golfcarton, en dat alles vraagt weer papier.

Het mag in verband hiermede interessant zijn, de groei in de afzonderlijke soorten, gedurende een reeks van jaren, eens te bekijken. Wij beginnen bij 1899 en zien dus met welke kwanta onze snel voortschietende eeuw zijn intrede deed:

productie der V.S. in:	zwaar dozen carton	vouwdozen carton	bouwplaten	ander	totaal
	x1000 ton				
1899	—	—	—	—	357
1909	—	—	—	—	801
1919	—	—	—	—	1693
1929	—	—	—	—	4037
1940	3115	2100	163	408	5786
1945	3747	2552	812	974	8085
1950	5121	2730	1142	2079	11166
1954	5834	2898	1367	2314	12413

In pakpapier is de toename minder groot, en dit vertoont het volgende beeld:

	X 1000 ton	
1899	485	
1914	826	
1934	1230	
1947	2633	
1950	2980	
1954	3110	

maar de post „sanitaire" papieren, waaronder dus ook begrepen alles wat in de huishouding in de vorm van papieren handdoeken, e.d. wordt gebruikt vertoont sedert 1945 een stijging van 50% t.w. van 815 naar ruim 1.200.000 ton in het vorige jaar.

Wij zullen het hierbij laten en de Amerikaanse miljoenen dans hiermede als voldoende toegelicht beschouwen. P.

De *Jubilaris* en zijn werk

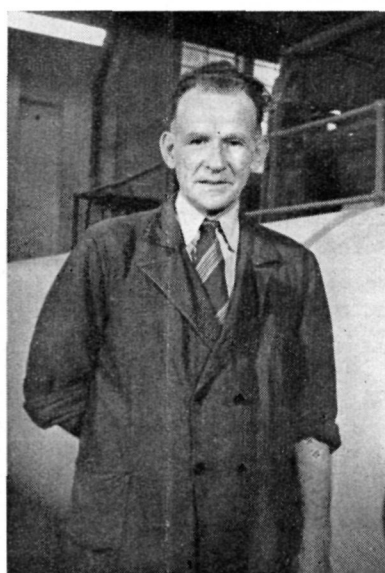
L. VAN ZUTPHEN,
1e metselaar te Velsen,
op 6 Maart 40 jaar.

G. H. J. VAN CAMPEN,
werkbaas machinaal te Apeldoorn,
op 30 Maart 40 jaar.

M. VROEGH,
1e kollerman te Wormer,
op 13 Maart 40 jaar.

H. BUDDING,
droger P. M. 17 te Renkum 11,
op 15 Maart 40 jaar.

JOH. MAK Jr.
kollerman te Wormer,
op 18 Maart 25 jaar.

Aan allen onze hartelijke gelukwensen!

RENKUM

„t Van Gelder's Toneel"

Een prachtige opvoering van „Om de Karashoeve"

Reeds kort na de viering van het vijf-jarig bestaan eind October waarin we werden verrast met de opvoering van het luchtige, kluchtige stuk „Im weissen Rössl", stond er weer een uitvoering van dit wel zeer actieve gezelschap op het programma. Deze keer was de keuze gevallen op een stuk van geheel andere aard: „Om de Karashoeve" van Ben Heuer. Een tragedie uit het boerenleven op de Balkan, een tragedie welke ontstaat door de verbondenheid aan de grond waarop en waarvan deze bergboeren leven. De woeste streek noodzaakt deze mensen in Macedonia bij elkaar te blijven en angstvallig te waken tegen versnippering van de bouwgrond om zodoende toch nog een voor allen dragelijk bestaan te verwerven. Deze door lijfsbehoud ontstane regel bracht dan ook harde wetten in gebruik, welke de stamhouder het alleenbeschikkingsrecht geeft niet alleen over zijn hoeve en vee doch ook over zijn kinderen. Zij mogen geen eigen mening hebben, het gaat om hun bestaan, dus moet en zal er gedaan worden wat vader beveelt, zelfs al gaat het om een huwelijkskeuze. Hij zal bepalen, met wie zijn zoon zal trouwen om op die manier het familiebezit uit te breiden. Men voelt deze situatie als een bron van een tragedie, daar de moderne geest ook al tot daar is doorgedrongen en de jeugd er een eigen mening op na houdt. Dit komt men trouwens wel meer tegen. Zo is het ook hier het geval. De oudste zoon, welke dus het eerstgeboorterecht heeft, heeft zijn zinnen gezet op een arm meisje, dus waardeeloos voor het familiebezit. Een rijke erfdochter van de naburige hoeve moet aan hem worden uitgetrouwd, doch deze vrouw heeft haar zinnen gezet op de tweede zoon, welke dus rechteloos is.

KLEINE GEDICHTJES UIT DE PAPIERFABRIEK

De refiner

*Ik draai steeds in mijn huisje rond,
En zuig mijn voedsel aan,
Waarbij mijn grage tanden dan
Direct aan 't malen slaan.
Als ik genoeg te eten krijg,
Dan gier ik van de pret,
Zodat je hoor' en zien vergaat
En maal mijn voedsel vet.
Maar niet alleen de vezels zijn
Voor mij een lekkernij
Ik neem er zo al kauwende
Heel wat ampère's bij!*

De oudste zoon is solidair tegenover zijn broer en weigert. Het conflict is geboren, het conflict, dat nog aangewakkerd wordt door de jongste broer, welke al wat meer van de wereld heeft gezien. Hij spoort de anderen aan liever te verdwijnen dan te bukken onder de despotische wil van de stamvader, welke dan ook alleen achter blijft en zijn hoeve ziet achteruitgaan. Dit verraad aan het bezit grieft hem zo diep, dat hij zich met alle macht verzet tegen een terugkeer van zijn kinderen, doch daar de stamaard ook in de jongens zit weten zij de oude te overtuigen, dat zij alleen om de hoeve zijn teruggekomen.

Dit gegeven geeft volop stof voor een dramatisch gebeuren. Om dit juist weer te geven is toch wel een behoorlijke aanleg en oefening nodig, en dit was nu juist, waarop de leden van 't Van Gelder's Toneel" kunnen bogen. De zware rol van de stamvader Mischko Karas werd op een zeer bijzondere manier vertolkt door de heer J. Rietveld, waarvan wij wel meer zware rollen op een bijzondere manier hebben zien uitvoeren. Ook deze keer hebben we alien genoten van het sublieme spel. Ook alle andere medespelers hebben laten zien, dat zij op toneelgebied wel wat in hun mars hebben, hetgeen onder de bezielende leiding van de regisseur, J. H. v. d. Oosterkamp, naar voren werd gebracht.

Wij kunnen ons dan ook voorstellen, dat de voorzitter, de heer F. J. Baksteen, in zijn openingswoord uiting gaf aan zijn hoge verwachtingen van het gebodene op deze avond; hij is niet teleurgesteld.

Het spel stond werkelijk op een hoog peil.

De dank, welke onze directeur Ir. A. E. A. van Rhijn in zijn slotwoord tot uiting bracht was dan ook zeer zeker verdiend. De dames werden door hem verrast met een aardige surprise.

Vermelden we nog de keurige decors, welke geheel door de leden zelf zijn vervaardigd, ook al weer een blijk van het enthousiasme van deze VGZ-telg. Het publiek, dat de zaal van v. d. Born geheel vulde, heeft genoten van dit moeilijke stuk, hetgeen door krachtige bijvalsbetuigingen tot uiting werd gebracht. Met een gezellig dansje en enkele uren van genoeglijk samenzijn werd deze zeer geslaagde avond besloten.

Zaterdag 11 Februari zal voor de tweede maal dit stuk worden opgevoerd, omdat we in Renkum nu eenmaal niet beschikken over een behoorlijke grote zaal. DWB.

Dankbetuiging

Voor de vele blijken van belangstelling bij mijn 40-jarig jubileum ondervonden, zeg ik, mede namens mijn vrouw en kinderen, hartelijk dank aan Hoofddirectie, plaatselijke Directie, beambten, alsmede aan het personeel van de Mechanische Werkplaats en alle overige personen, die hebben bijgedragen mij en mijn gezin een onvergetelijke dag te bezorgen.

H. Versteegen, Renkum II.

WORMER

Het V.G.Z.'s Mannenkoor „De Eendracht"

Een geslaagde uitvoering in „Landzicht"

Met genoeg kan ons mannenkoor terugzien op de avond van de 14e Januari. Wel heeft deze uitvoering enige hoofdbreken gekost voor het zover was, aangezien onze dirigent enige weken voor de uitvoering ziek werd. Gelukkig stelde de bekende dirigent de heer F. J. Sicking zich beschikbaar ons koor te leiden.

Voor de pauze werd gezongen „Waak op" van H. Altink; „Tibur" van A. Diepenbrock; „Der alte Baum" van Honegger en „Ecce quo modo Moritur" van J. Gallus.

Vervolgens traden op Fons Dankkaart en Liesbeth Lunoro een zangduo. Cor van Veen vergastte daarna het publiek met verschillende accordeonsoli. Tot slot voor de pauze Truusje Koopmans, de bekende cabaretière. Geestig was haar voordracht en vooral haar liedjes van Jules de Corte vielen bijzonder in de smaak.

Na de pauze eerst Fons Dankkaart, Liesbeth Lunoro, vervolgens Cor van Veen en daarna Truusje Koopmans. Ons mannenkoor sloot deze avond met „Met hun poten in de vaart", „Laudate" van J. J. Kee en „Ons Hollands" van B. Zweers. De beide laatste nummers met pianobegeleiding van de heer P. Kee. Een gezellig bal met „The Music Boys" o.l.v. J. Koopman hield de aanwezigen nog geruime tijd bijeen.

De Personeelsvereniging organiseerde een uitstekende „Bel Canto"-avond

Woensdag 25 Januari bood de Personeelsvereniging haar leden een avond aan verzorgd door het Amsterdams Opera en Operette Ensemble „Bel Canto", samengesteld uit leden van de Nederlandse Opera te Amsterdam.

Wij noemen U Dora Bakker — Coloratuur Sopraan, Cisca van Engelenburg Sopraan, Maria Luvkx — Mezzo Sopraan, Charles Kemming — Lyrisch Tenor, Jan Hooegeveen — Tenor-Barriton en Johan Smink — Bas. De piano-begeleiding was in handen van Jac. v. d. Bijl.

De zaal was nagenoeg geheel gevuld met een publiek wat haar verwachtingen hoog gesteld had. Dit deed ook de voorzitter der Personeelsvereniging de heer A. Aten in zijn welkomstwoord uitkomen toen hij alien een genotvolle avond wenste. Het programma was zeer smaakvol samengesteld en bestond voor de pauze uit aria's en duetten uit een keur van de meest bekende Opera's, o.a. Carmen, La Tosca, Il Trovatore, Aida en I Pescatori di Perle. Na de pauze waren het de meest bekende operette melodieën waarvan wij noemen Der Vetter aus Dingsda, Der Zarewitch en Der Vogelhändler. Wanneer wij nu van elk nummer afzonderlijk een

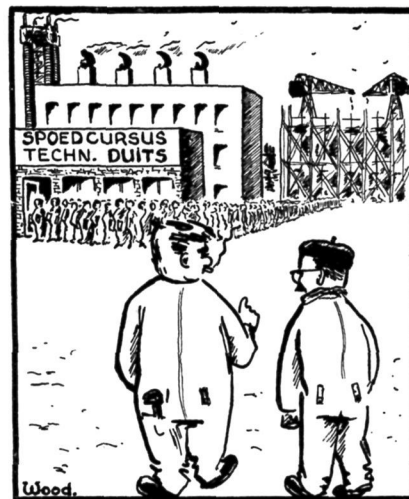
opsomming zouden moeten geven dan zouden wij hierover niets dan lot kunnen zeggen. Een uitzondering willen wij echter maken voor de grote aria uit La Traviata, gezongen door de Coloratuur-sopraan Dora Bakker. Deze aria kwam in de plaats van het op het programma aangegeven Fragment uit La Bohème. Wij kunnen niet zeggen, dat deze wijziging ons heeft gespeten. Wat deze zangeres ons bracht was werkelijk af. Vooral de zuiverheid en toonvastheid viel bijzonder uit het applaus wat haar ten deel viel. Wij willen hiermede geenszins de andere leden van dit ensemble te kort doen, want voor zeer velen der aanwezigen, die toch niet dagelijks hun avonden in Schouwburgen doorbrengen was deze zang een openbaring. Ook na de pauze bleef het hoge peil gehandhaald. Dit moge blijken uit het feit, dat de aanwezigen door het applaus vroegen om een toegift welke dan ook prompt kwam.

Johan Smink vertolkte Old men Biver op een keurige wijze. Wij waren hem hier zeer dankbaar voor. Aan het slot van de avond sprak de heer A. Aten woorden van dank tot het ensemble en mocht hierin constateren, dat aan de gestelde verwachtingen zeer voldaan was, zo niet dat deze waren overtroffen. Ook de pianist werd hierin betrokken, die voor een prima begeleiding had zorg gedragen.

Wij sluiten ons gaarne bij deze woorden van de voorzitter aan en wij willen dan ook eindigen met de wens uit te spreken, dat de Personeelsvereniging na deze gelukkige greep meerdere van dergelijke avonden zal weten te organiseren.

Door de grote toeloop werd het programma Zondag 29 Januari herhaald en ook nu mocht een zelfde succes behaald worden.

DE A.S. VOITH-INVASIE IN VELSEN

„Onze jongens houden nu eenmaal niet van half werk!"

Zo zijn we van de week eens een kijkje gaan nemen bij de nieuwbouw van onze PM 21. We hadden van de vorderingen gehoord en togen, gehuld in onze duffel derwaarts, om met eigen ogen dit gigantische bouwsel eens te gaan bezien.

Maar nauwelijks op het terrein aangekomen kregen we het gevoel alsof we door een toverdrank ineen-schrompelden. We keken naar onze handjes en naar de zeer kleine voeten en juist toen we een rood hoofdje van narigheid begonnen te krijgen, kwam er om de hoek van het bouwwerk een ontstellend kleine betonwerker met een kruiwagentje aangebeend, die met een grotemannenstem vroeg of er wat aan scheelde.

We zullen wel niets teruggezegd hebben, want op hetzelfde moment kwamen we tot het besef, dat we ons alleen maar zo nietig voelden tegenover deze immense betonmassa.

En onwillekeurig begonnen we het gevoel te krijgen of we aan de rand van een groot kermisterrein stonden. Alleen de vlaggen en de mooie Lena's-van-de-schiettent ontbraken.

We kochten eerst maar eens een kaartje voor de steilwandrijders. Want wie zou willen beweren, dat de 3e in de steigers staande stofkuip aan de noordkant niet op de „Dodenrit" lijkt? Pas toen we na 10 minuten nog geen applaus uit de kuip hoorden opstijgen, gingen we maar weer eens verderop. Nogal teleurgesteld, moeten we zeggen.

Met een grote bocht liepen we om de volgende attractie heen: de batterij grijpers, die ons als uit de kluiten gewassen gok-automaten stonden te verleiden. Maar we traptten er niet in. Want met onze goed-Nederlandse inborst beperken wij onze hazardspelen tot het wekelijks invullen van één van de 83.511 voetbalpools.

Maar wat ons betreft kunnen ze naast de betonmolen best 'n mooie koperen bel ophangen; want we stappen nog liever hierin, dan in de meest fraaie „Klaar voor onder water", „0 21" of hoe deze ingewandsbeulen verder mogen heten. Want het gro-

te voordeel van zo'n betonmolen zou zijn, dat je er met je beroerde maag niet uit hoeft te stappen, nee, je wordt in een kruiwagen gespoten en keurig de kermis rondgedragen.

En nog wat witjes om de neus van deze rit stonden we dan bij de attractie van de middag: „Lunapark 21"! Tegelijk met een aantal opperlieden klauterden we moeizaam, als ware het een „cake walk", tegen het gebouw omhoog en stapten bovengekomen de betonnen tent binnen.

Het was in één woord grandioos. Wat een bedrijvigheid! Tientallen werkers, bezig met opbouwen van een machtige machine met een toewijding als waren het vaders, die des avonds aan de meccanodoor van hun juist in slaap gevallen zoon het top-punt van genoeg beleven.

En met het staccato der drillboren en de baspartij der aangrenzende PM 18 als achtergrondmuziek wordt deze nieuwe Voith-reus inderdaad als een meccano-constructie door de mannetjesputters uit Heidenheim in elkaar gezet.

Maar boven alles uit horen en zien we de 2 loopkatten, die zich als behendige gorilla's langs het plafond slingeren, maar die de hun toevertrouwde tonnenzware lasten toch met de omzichtigheid van een pasbeginnende moeder te bestemder plaatse deponeren.

En terwijl we de (leken) oogjes voortdurend naar alle andere vorderingen lieten gaan, kuerden we voort totdat we voor de tweede keer die middeg van schrik verschoten. Het was alsof de grond onder onze voeten wegzonk. Hetgeen ook het geval was, want een meneer was net bezig om met een zeer krachtige en koude straal water een sleuf te graven, zoals dat tegenwoordig op de moderne wijze gaat. En nu trof het slecht, dat deze sleuf precies daar moest komen, waar onze voeten stonden. Maar bliksemsnel als we zijn wisten we nog bijtijds op het droge te klauteren.

Toen we allang weer achter onze ratelaar gezeten waren — het hart nog kloppend in de keel — bedachten we rillend, dat we wel eens van een héle koude kermis hadden kunnen thuiskomen. Als die man van de sleuf gewild had.

Koninklijke Onderscheidingen

Aan de heren G. Besse, Rollenpakker te Wormer, B. van Druten, le Kalandreur te Renkum I, H. Versteegen, Voorwerker-Lasser te Renkum II, D. Hulsteijn, Bobineur P.M. 1 te Renkum I en de beer C. Nieukoop, Metercontroleur II aan onze fabriek te Velsen is de eremedaille in brons verbonden aan de Orde van Oranje Nassau uitgereikt.

Wij wensen hen met hun onderscheiding van harte geluk.

Redactie.

LEONARDO DA VINCI

het genie dat 400 jaar
te vroeg werd geboren

* * * * *

In de hele loop der geschiedenis is het moeilijk een persoon te vinden van zo artistieke en wetenschappelijke begaafdheid als Leonardo da Vinci (1452-1519), de geniale Italiaan die ruim 500 jaar geleden werd geboren in een rustig dorpje, halverwege Pisa en Florence, op het noordelijk deel van het Apenijnse schiereiland.

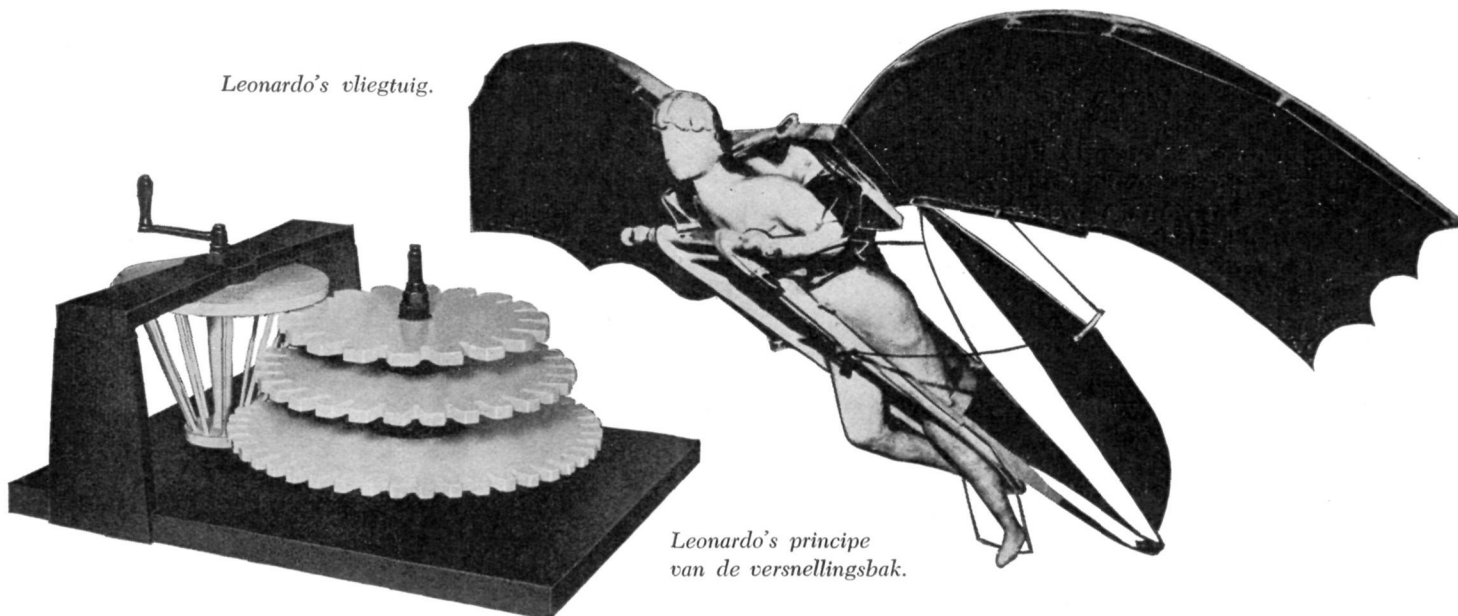
In deze tijd van ver doorgevoerde specialisatie is het moeilijk zich een voorstelling te maken van een persoon die niet alleen één van 's werelds grootste schilders was, maar bovendien architect, technicus, beeldhouwer, en — volgens sommige berichten — musicus en atleet. Leonardo da Vinci was zulk een universeel genie.

In de eerste plaats was hij schilder. Aan hem danken wij zulke meesterwerken als het „Laatste Avondmaal" en de „Mona Lisa", wier raadselachtige glimlach ons nog steeds geboeid houdt. Zijn grootste bijdrage tot de architectuur vormde de voltooiing van de beroemde dom te Milaan, waarvan de bouw lange tijd had stilgestaan. Als beeldhouwer schiep hij een monument dat de heerser van deze

stad, graaf Lodovico Sforza, in martiale houding uitbeeldde, doch dat later door vijandelijke troepen tot doelwit van hun schietoefeningen werd gebruikt. Als „civiel ingenieur" liet Da Vinci de eerste kanalen met twee-richting-verkeer in Noord-Italië aanleggen; deze zijn thans nog in gebruik en hebben als model gediend voor moderne waterwegen als het Suez- en Panamakanaal. Ook ontwierp hij talloze fortificaties en maakte hij schetsen van vreedzame projecten als verkeersviaducten, luchtverversings-systemen en gestroomlijnde scheeprompen als ook van zulk oorlogstuig als gigantische geschutswagens, vlammenwerpers en vliegtuigen, waarmee, helaas, een 500 jaar oudere generatie maar al te bekend is geraakt.

Bij de proefneming met zijn „vliegtuig", een toestel met vleugels als van een vleermuis, verloor Da Vinci bijna het leven. Daarom ontwierp hij, vooruitlopend op een tijd dat de mens zou zijn blootgesteld aan de gevaren van het luchtverkeer, alvast het eerste valscherp. Op een zomermiddag sprong hij met een kegelvormige paraplu van linnen stof van de

Leonardo's vliegtuig.

Leonardo's principe van de versnellingsbak.

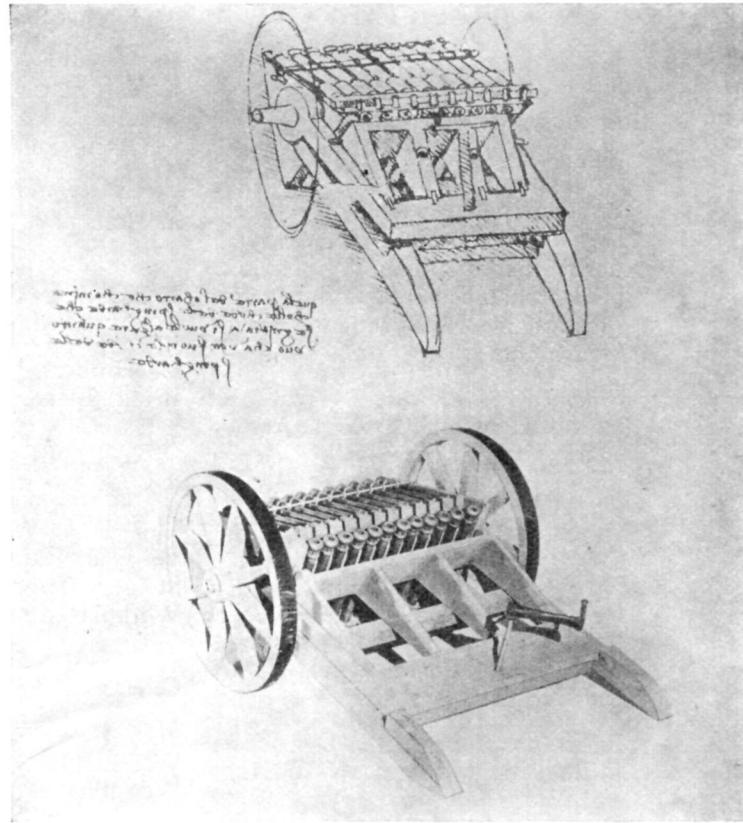
bovenste galerij van de scheve toren van Pisa en belandde, acht verdiepingen lager, behouden op de begane grond.

Leonardo's technisch genie spreekt misschien het meest tot ons in zijn mechanische studies en plannen. Op dit gebied was hij zijn tijd eeuwen vooruit. In zijn beroemde aantekenboeken, die met de linkerhand in een zeer klein en accuraat spiegelschrift zijn volgeschreven, vindt men vele schetsen van de menselijke anatomie, maar ook talloze tekeningen en ontwerpen van wetenschappelijke principes die tot heden onveranderd zijn gebleven. Zijn theorie van de hydraulica, van rollagers en van tandradersystemen — om slechts enkele voorbeelden te noemen — behoeften nimmer te worden verbeterd. Het is geen overdrijving te verklaren dat iedere industrie gebruik maakt van Leonardo's uitvindingen en verbeteringen.

Hij vond de principes van hijstoestellen, kranen, katrollen en van de stoomdruk uit. De schietspoel bij het weven, een toestel voor heet slijpen van lenzen en een pers voor munten zijn producten die aan zijn veelzijdige geest zijn ontsproten.

Zo ontwierp Leonardo tientallen mechanische apparaten die in onze eeuw nog dagelijks worden gebruikt, ook in de petroleumindustrie.

Ieder ventiel in het uitgebreide net van pijpleidingen over de hele wereld berust op een idee van Leonardo, dat even eenvoudig als onmisbaar was. Iedere keer dat een boortoren wordt verplaatst naar een nieuw boorterrein wordt Da Vinci's principe van de hydraulische hijsmachine toegepast. Wanneer een olieboorder een boorhaak optrekt of laat dalen maakt hij gebruik van Leonardo's uitvinding: de katrol. Zijn studies van tandradersystemen voor het regelen van snelheden waren reeds zo ver uitgewerkt dat zij maar weinig behoeften te worden

Een tekening van een machinegeweer.

vervolmaakt om in machines van de twintigste eeuw te worden toegepast.

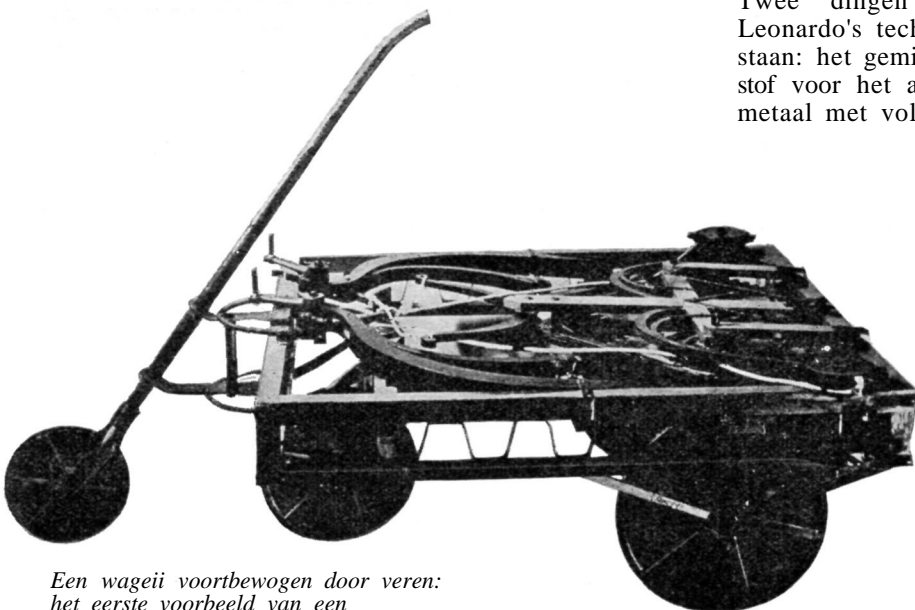
Zijn mechanisch voortbewogen wagen, voortgedreven door een stel gespannen veren, bezat een versnellingsmechanisme dat in enigszins gewijzigde vorm een onmisbaar onderdeel van de tegenwoordige auto vormt.

Twee dingen hebben de verwerkelijking van Leonardo's technische ideeën vooral in de vveg gestaan: het gemis van een compacte en lichte brandstof voor het aandrijven van zijn machines en een metaal met voldoende weerstandsvermogen om aan

de gestelde eisen te kunnen voldoen. Eerst ongeveer 400 jaar na zijn tijd, toen kolonel Drake bij Titusville in Noord-Amerika de eerste oliebron had aangeboord, kreeg de mensheid de beschikking over energie die aan de eerstgenoemde eis voldeed.

Tot dat ogenblik had juist brandstof ontbroken en waren uitvinders in spe steeds op het gemis hieraan vastgelopen. De ontdekking van aardolie heeft deze barrière, die ook Leonardo da Vinci heeft gedwarsboomd bij de uitwerking van zijn ideeën, tenslotte geheel en al opgeruimd

Publicatie uit „de Esso-bron“

Een wageii voortbewogen door veren: het eerste voorbeeld van een mechanisch voortbewogen voertuig.

MUTATIES

AMSTERDAM

In dienst getreden:

Mej. A. M. F. Onel, Centr. Fact, afdeling; Mej. A. C. E. de Vries, Personeelzaken; Mej. J. W. Busse, Deb. administratie; Mej. M. Borgdorff, Inkoopbureau; W. Assink, J. H. Johannisen, Papiermagazijn, Amsterdam; H. Speetjens, Filiaal Maastricht.

Bijkantoor Rotterdam: Mej. A. C. M. van Haastrecht, Mej. T. Alphenaar.

In militaire dienst gegaan:

H. C. Stoffels, Inkoopbureau; N. Coster, Bijkantoor Rotterdam.

Uit onze dienst getreden:

Mej. Mr. E. Schuurman, Secretariat; Mej. M. de Vogel, Centr. ct. afdeling.

Bijkantoor Rotterdam: J. Andree, J. Beukers, Mevr. L. J. Penning-v. d. Werff.

APELDOORN

In dienst getreden:

Mej. N. Doldersum, Bouwafd.; J. W. Gerrits, Rieminpakkerij Mach.; H. Putto, Volontair E.W.; Drs. U. Daum, Research lab.

Terttg. uit militaire dienst:

J. W. Zegers, Papiermach.; J. H. ten Caten, Rieminpakkerij S.P.

Met pensioen gegaan:

J. Scholten, Mech. Werkplaats; G. P. Singel, Bouwafd.

In militaire dienst gegaan:

A. A. Klomp, Sort. Mach.; J. E. ten Caten, Rieminpakkerij Mach.; O. Slijkhuis, Rieminpakkerij S.P.

Uit onze dienst getreden:

Mej. E. Kwak, Env. makerij; Mej. W. v. Veldhuizen, Mevr. A. J. Hendriks-Kelman, Sort. mach.; Mej. W. Dalhuizen, Sort. S.P.; G. Brinkman, Res. Ploeg; J. G. J. van Rooijen, Tekenkamer; W. van Ark, Res. Ploeg; D. Bomhof, Grondstoffen adm.; L. H. Huiskamp, Volontair M.W.; Mej. C. S. Dolman, Sort. mach.; H. J. T. Dolman, Rieminpakkerij mach.

RENKUM I

In dienst getreden:

K. P. Fuchs, Personeelzaken; W. Ruisch, Mech. Werkpl.; J. M. Claassen, Schottenmakerij.

Terug uit militaire dienst:

P. Holleman, Inlijmerij.

In militaire dienst gegaan:

J. W. Wigman, Formaatnijden.

Uit onze dienst getreden:

C. Huiberts, Pakkamer; J. v. d. Brink, Blekerij.

RENKUM II

In dienst getreden:

Mej. E. J. Weijers, Adm.kantoor; W. v. d. Hatert en D. v. d. Kolk, Steiger; G. v. Blijderveen, Mech. Werkplaats.

Terug uit militaire dienst:

C. H. v. d. AA, Electr. Werkplaats.

Met pensioen gegaan:

W. L. Pameijer, Adm. Electr. Werkplaats.

In militaire dienst gegaan:

J. Palland, Balenpakkerij; Th. Meurs, Pakkamer.

Uit onze dienst getreden:

Mej. H. W. H. van Koert, Adm. Kantoor; W. Hendriksen, Buitenploeg; J. E. Gerritsen, Mech. Werkplaats; W. H. Kruitwagen. (Volontair) Mech. Werkplaats.

VELSEN

Overgeplaatst:

C. P. Burger van cellulosefabriek

naar papierfabriek; C. C. Vink van papierfabriek naar bouwafdeling; F. van Berghen van Alg. Dienst naar garage; M. D. Spuls, A. C. Scheper en J. Korsman van houtstoffabriek naar bedrijfscontrôle.

In dienst getreden:

G. van Alteren, P. A. Admiraal, H. D. Bakker en J. H. van Vliet Papierhout; H. de Weers, Houtstoffabriek; L. Zijlstra en E. C. Mooij, Cellulosefabriek; W. N. Dekker, Havendienst; H. Buter, A. Blokdijk, H. Schuijt, A. Smit en G. de Graaf, Papierfabriek; F. H. Kok, Bouwafdeling; E. Dijkman, Algemene Dienst; Mej. I. v. d. Berg, Telefoniste; Mej. C. M. Jans en Mej. E. M. Duivestein, Huis-houdelijke Dienst; N. Snoek, Papierfabriek.

Terug uit militaire dienst:

C. C. Vink, Bouwafdeling; H. Nicola, Mechanische Werkplaats.

Met pensioen gegaan:

A. Gestman, Electr. Werkplaats.

In militaire dienst gegaan:

G. A. Wagendorp, Mech. Werkplaats; O. G. de Wit, Bedrijfscontrôle.

Uit onze dienst getreden:

P. C. Bakker, Papierhout; F. S. W. Verschuur, Houtstoffabriek; H. J. Hasert, Alg. Dienst; K. Breed en P. van Dijk, Papierfabriek; F. C. Kornelissen, Mech. Werkplaats; H. v. d. Wei, Cellulosefabriek; R. Spindelaar, Havendienst; D. Groen, D. W. Otte en C. Koster, Bouwafdeling.

Uit de Inhoud

	biz.
Februari 1956: Maand van sneeuw en ijs	18
Papier in de wereld	20
Pakpapier in de wereld	21
De jubilaris en zijn werk	22
De knopenvanger	25
Het genie dat 400 jaar te vroeg werd geboren	26
Mutaties	28

De copy voor het volgende nummer
dient uiterlijk 7 Maart a.s. in het bezit
van de Redactie-commissie te zijn.